

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено управління підприємницькою діяльністю суб'єкта господарювання. Визначено ключові елементи системи управління та її функції, проаналізовано проблеми, що знижують ефективність діяльності. Обґрунтовано напрями вдосконалення управління через стратегічне планування, розвиток персоналу та впровадження інновацій з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: система управління, стратегічний менеджмент, цифровізація, конкурентоспроможність, ризик-менеджмент, інноваційний розвиток.

Abstract

The article examines the management of business activities of an economic entity. It identifies the key elements of the management system and its functions, analyzes problems that reduce the effectiveness of activities. It substantiates directions for improving management through strategic planning, personnel development, and innovation implementation in order to increase the efficiency and competitiveness of the enterprise.

Keywords: management system, strategic management, digitalization, competitiveness, risk management, innovative development.

Вступ

Підприємницька діяльність є ключовою складовою ринкової економіки, що забезпечує динамічний розвиток суб'єкта господарювання та підвищення його конкурентоспроможності. Підприємництво визначається як самостійна, ініціативна, систематична господарська діяльність, що здійснюється на власний ризик і спрямована на досягнення економічних та соціальних результатів, а також отримання прибутку [1]. Це визначення підкреслює основні ознаки підприємницької діяльності: ініціативність, системність та ризиковий характер.

Ефективне управління підприємницькою діяльністю передбачає комплексний вплив на всі ключові сфери функціонування суб'єкта господарювання, включаючи виробничу, фінансову, маркетингову, кадрову та інноваційну. Дослідження системи управління набуває особливого значення в умовах нестабільного зовнішнього середовища, змін економічної кон'юнктури та зростання конкурентних викликів, з якими стикаються сучасні підприємства [2]. У цьому контексті особливо актуальним є визначення напрямів вдосконалення управління підприємницькою діяльністю, що дозволяє підвищити ефективність роботи суб'єкта господарювання, оптимізувати використання ресурсів та зміцнити його позиції на ринку.

Результати дослідження

Сучасна парадигма управління підприємницькою діяльністю суб'єкта господарювання базується на інтеграції функціональних блоків: ресурсного забезпечення, процесного моніторингу та стратегічного контролю. На відміну від статичних моделей, динамічне управління передбачає безперервний взаємозв'язок між суб'єктами прийняття рішень (менеджментом) та об'єктами (економічними результатами). Як підкреслює Захарчук Н., життєздатність сучасного підприємства залежить від здатності керівництва трансформувати внутрішні бізнес-процеси відповідно до волатильності ринкового середовища [3].

Дослідження показало, що оптимізація управлінського циклу суб'єкта господарювання вимагає переосмислення базових функцій:

- планування – перехід від короткострокового бюджетування до сценарійного моделювання майбутнього стану підприємства;
- організування – створення гнучких (agile) структур, що здатні швидко перерозподіляти ресурси під нові ринкові можливості;
- мотивування – впровадження систем грейдуння та управління за цілями, що синхронізують особисті результати працівників із прибутком підприємства;
- контролювання – використання випереджальних індикаторів замість простого аналізу фактичних витрат.

Поточний стан управління вітчизняними суб'єктами господарювання характеризується значними розривами між стратегічними цілями та їх оперативною реалізацією. Основними деструктивними факторами є низька інформаційна прозорість процесів та застарілі методи комунікації між ланками управління. Ігнат'єва І. А. разом із співавторами вказує на те, що інтелектуалізація та цифровізація менеджменту є критичними чинниками подолання технологічного відставання, проте їх впровадження часто гальмується внутрішнім спротивом організаційної культури [4].

Проблематика підвищення ефективності управління також пов'язана з інертністю систем прийняття рішень та недостатнім рівнем залучення аналітичних інструментів у прогнозування ризиків. Це призводить до зниження адаптивності підприємства в умовах економічної турбулентності.

Напрями вдосконалення управління підприємницькою діяльністю мають бути зосереджені на побудові цілісної системи стратегічного орієнтування. Це передбачає не лише використання класичного SWOT-аналізу, а й впровадження матричних методів оцінки конкурентних позицій. Ключовим вектором розвитку є автоматизація управлінського обліку через хмарні сервіси та аналітику Big Data, що мінімізує вплив людського фактору на точність прогнозів. Модернізація кадрового менеджменту повинна базуватися на розвитку інтелектуального капіталу та децентралізації повноважень, що дозволяє прискорити реакцію підприємства на запити споживачів. Формування стійких механізмів управління ризиками та інноваційна активність забезпечать суб'єкту господарювання необхідний запас міцності для сталого зростання у довгостроковій перспективі.

Висновки

Таким чином, ефективне управління підприємницькою діяльністю є основою стабільної роботи та розвитку суб'єкта господарювання. Результативність діяльності залежить від чіткого планування, налагодженої організації роботи, мотивації персоналу та системного контролю. Виявлено, що основними проблемами залишаються недостатня узгодженість між стратегічними цілями і практичною діяльністю, повільне прийняття рішень та недостатнє використання сучасних цифрових інструментів. Для підвищення ефективності управління доцільно впроваджувати стратегічне планування, розвивати персонал, автоматизувати облік і посилювати систему управління ризиками. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та забезпечить стабільний розвиток підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марченко В. М. *Основи підприємницької діяльності* : навч. посіб. Тернопіль : ТКФК. 2024. 511 с. URL: <https://surl.ln/midwxh>
2. Філіна С. В., Крутько О. І., Кужель О. В. Теоретичні та методичні аспекти процесного підходу до управління підприємством. *Сталій розвиток економіки*, 2024. №3(50). С. 382–385. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1047>
3. Захарчук Н. Сутність та еволюція стратегічного управління підприємствами. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. С. 110–114. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/811/826>
4. Ігнат'єва І. А., Клименко Н. А., Сербенівська А. Ю. Трансформація системи управління підприємством на засадах цифрової економіки. *Наукові записки НаУКМА*. 2025. № 1. С. 100–106. URL: <https://spne.ukma.edu.ua/article/view/345377/332654>
5. Вербівська Л. В., Буринська О. І. Використання цифрових технологій у підприємницькій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3814/3734>

Андріанова Анастасія Сергіївна – студентка групи П-22б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: andrianovaaanastasiiaa@gmail.com

Науковий керівник: **Нечипоренко Тетяна Дмитрівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ntd@vntu.edu.ua

Andrianova Anastasia– Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: andrianovaaanastasiiaa@gmail.com

Supervisor: **Nechyporenko Tetiana** – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ntd@vntu.edu.ua